

การศึกษาการใช้ตัวชี้วัดอาเซียนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

A Study of ASEAN Indicator Usage of Teachers Teaching in the Social Studies Religion and Culture Learning Substance in Secondary Schools of Khon Kaen Province under the Secondary Educational Service Area Office 25

โสพิศ เพ็งสอน (Sopit Pengsom) *

นิลมณี พิทักษ์ (Nilmanee Pitak) **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ตัวชี้วัดอาเซียนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 และเปรียบเทียบการใช้ตัวชี้วัดอาเซียนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ตามขนาดโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวน 214 คน จาก 67 โรงเรียน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติทดสอบ คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การใช้ตัวชี้วัดอาเซียนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 1.03) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 1.01) รองลงมาคือ ด้านเจตคติ ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 1.01) และด้านทักษะ/กระบวนการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 1.07)
2. ผลการเปรียบเทียบการใช้ตัวชี้วัดอาเซียนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่าโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีการนำตัวชี้วัดอาเซียนสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: การใช้ตัวชี้วัดอาเซียน, โรงเรียนมัธยมศึกษา

Keywords: usage of ASEAN Indicator, Secondary Schools

* นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the ASEAN Indicator Usage of Teachers Teaching in the Social Studies Religion and Culture Learning Substance in Secondary Schools of Khon Kaen Province, under the Secondary Educational Service Area Office 25, and 2) to compare the ASEAN Indicator Usage of Teachers Teaching in the Social Studies Religion and Culture Learning Substance in Secondary Schools of Khon Kaen Province, under the Secondary Educational Service Area Office 25, as classified by school sizes including: small sized school, medium sized school, large sized school, and extra large sized school. The samples using in this study were 214 Teachers Teaching in the Social Studies Religion and Culture Learning Substance in Secondary School of Khon Kaen Province, under the Secondary Educational Service Area Office 25, from 67 schools, through the Multi-stage Sampling. For data analysis, the Percentage, Mean, and Standard Deviation were calculated. The samples' differences were calculated by using statistic as one-way Analysis of Variance.

The research findings found that:

1. For overall usage of ASEAN Indicator of Teachers Teaching in the Social Studies Religion and Culture Learning Substance in Secondary Schools of Khon Kaen Province, under the Secondary Educational Service Area Office 25, it was in "High" level ($\bar{X}$ = 3.72, S.D. = 1.03). Considering each aspect, the knowledge aspect included the highest level of average value ($\bar{X}$ = 3.80, S.D. = 1.01). The second order was the attitude aspect ($\bar{X}$ = 3.72, S.D. = 1.01). The skill/process aspect included the lowest level of average value ($\bar{X}$ = 3.64, S.D. = 1.07).
2. For comparison of ASEAN Indicator usage of Teachers Teaching in the Social Studies Religion and Culture Learning Substance in Secondary Schools of Khon Kaen Province, under the Secondary Educational Service Area Office 25, found that there were no significant differences in ASEAN Indicator usage into instructional activity management between different sized schools

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อาเซียนหรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations หรือ ASEAN) ได้ถูกก่อตั้งขึ้นภายใต้ปฏิญญากรุงเทพฯ (The Bangkok Declaration) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 โดยมีสมาชิกผู้ร่วมก่อตั้ง 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ ในเวลาต่อมาได้มีประเทศต่างๆ สมัครเข้าเป็นสมาชิกเพิ่มเติม ได้แก่ บรูไน เวียดนาม ลาว พม่าและกัมพูชา ตามลำดับทำให้อาเซียนมีสมาชิกรวมทั้งหมด 10 ประเทศ วัตถุประสงค์ในการก่อตั้งอาเซียน คือ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และการบริหาร ส่งเสริมสันติภาพ

และความมั่นคงของภูมิภาค ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ นโยบายของอาเซียนจะเป็นผลจากการประชุมหารือเพื่อกำหนดแนวนโยบายในภาพรวมและเป็นโอกาสที่ประเทศสมาชิกจะได้ร่วมกันประกาศเป้าหมายและแผนการของอาเซียนในระยะยาว อาเซียนมีความร่วมมือทางสังคมและวัฒนธรรมครอบคลุมทุกสาขา ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เยาวชน และได้มีการพัฒนาความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง ใน พ.ศ. 2546 ผู้นำประเทศอาเซียนได้เห็นชอบร่วมกันจัดตั้ง "ประชาคม สังคม อาเซียน" ซึ่งมีประชาคมสังคมและวัฒนธรรม เป็นหนึ่งในเสาหลัก เพื่อให้การพัฒนาการร่วมมือของอาเซียนด้านสังคม

และวัฒนธรรมเป็นไปโดยมีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจนยิ่งขึ้น และอาเซียนได้ตั้งเป้าหมายเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio - Cultural Community) ในปี พ.ศ.2558 โดยมุ่งหวังเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี และมีการพัฒนาในทุกด้าน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้สอยทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมอัตลักษณ์อาเซียน (ASEAN Identity) เพื่อรองรับการเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ผลลัพธ์ที่เกิดจากการจัดตั้งประชาคมสังคมอาเซียน คือ ประเทศสมาชิกจะมีกลไกและเครื่องมือที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา การเสริมสร้างความร่วมมือด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งทำให้ประชาชนของประเทศสมาชิกมีความอยู่ดีกินดีและมีฐานะทางสังคมที่ทัดเทียมกัน (กรมอาเซียน, 2552)

สำหรับประเทศไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ได้กำหนดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษาไว้ในมาตรา 81 ให้รัฐจัดการปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายแม่บท เชื่อมต่อกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ และเป็นกรอบแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ โดยมีนโยบายรองรับการเปิดเสรีร่วมกับประชาคมอาเซียนของกระทรวงศึกษาธิการ จากการประชุมคณะกรรมการระดับชาติ เพื่อขับเคลื่อนความร่วมมือด้านการศึกษาในอาเซียน ให้บรรลุตามเป้าหมายในปี พ.ศ. 2558 เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2553 นโยบาย 5 ประการ ของกระทรวงศึกษาธิการในการดำเนินงานตามปฏิญญาอาเซียนด้านการศึกษา ดังนี้ 1) การเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชน เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ภายในปี 2558 2) การพัฒนาศักยภาพของ

นักศึกษา นักเรียน และประชาชนให้มีความพร้อมเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน 3) การพัฒนามาตรฐานการศึกษา เพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษาและครูในอาเซียน และยอมรับในคุณสมบัติร่วมกัน ส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางการศึกษาของภูมิภาค 4) การเตรียมความพร้อม เพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียน 5) การพัฒนาเยาวชน เพื่อเป็นทรัพยากรในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) โดยที่การจัดการและการให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง เป็นแนวคิดหลักของการปฏิรูปการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดบทบาทการดำเนินงานด้านต่างประเทศเชิงรุก โดยเน้นการกระชับความสัมพันธ์และการขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน และในภูมิภาคเอเชีย ภายใต้กรอบความร่วมมือด้านต่างๆ โดยเฉพาะกรอบความร่วมมือด้านการศึกษา เนื่องจากการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนความเจริญรุ่งเรืองของประเทศไทย และภูมิภาค ในกรอบความร่วมมือด้านการศึกษาอาเซียน ความร่วมมือดังกล่าวได้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งประกอบด้วย การปรับปรุงเชิงปริมาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายโอกาสทางการศึกษา การยกระดับคุณภาพการศึกษา การนำโครงสร้างพื้นฐานสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามารองรับ ตลอดจนการบริหารจัดการการศึกษาในเชิงคุณภาพ และจัดทำแผนการศึกษา (กรมอาเซียน, 2552) อ้างถึงในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1, 2553) ต่อมาในที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 15 ได้ให้การรับรองปฏิญญาชะอำ-หัวหิน ว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษา เพื่อบรรลุประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน โดยกำหนดให้สาขาการศึกษาตอบสนองการสร้างประชาคมการเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ภายในปี 2558 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1, 2553)

เพื่อให้สอดรับนโยบายดังกล่าว ผลักดันการดำเนินการด้านการศึกษาของประเทศไทยให้สอดรับต่อการเป็นประชาคมอาเซียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินงานจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน เพื่อพัฒนาให้มีความพร้อมและศักยภาพในการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน เป็นศูนย์การเรียนรู้อาเซียนจำนวน 68 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียน 3 รูปแบบ คือ 1) โรงเรียน Sister School จำนวน 30 โรงเรียน 2) โรงเรียน Buffer School จำนวน 24 โรงเรียน และ 3) ASEAN Focus School จำนวน 14 โรงเรียน ทั้งนี้มีโรงเรียนเครือข่ายมากกว่า 500 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) โดยจังหวัดขอนแก่น เป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้รับการจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา ในสถานศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค (Education Hub) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1, 2553) จังหวัดขอนแก่นจึงมีส่วนได้นำมากำหนดกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ในการเป็นพลังขับเคลื่อนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของจังหวัดขอนแก่นให้เป็นสากล ดำรงชีวิตตามวิถีไทย และอยู่ในสังคมโลกอย่างมีความสุข โดยมีจุดเน้นคือ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานมีความก้าวหน้าและพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมและมีความชัดเจน โรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา จึงได้เป็นส่วนหนึ่งในกลไกขับเคลื่อนการศึกษาให้ได้มาตรฐาน พร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ยกกระดับคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น จึงเป็นผู้สำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา บทบาทของครูผู้สอนยุคปฏิรูปการศึกษาที่ต้องเป็นผู้นำในด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน โดยในการจัดการเรียนรู้อาจต้องมีตัวชี้วัดความสำเร็จคุณภาพนักเรียน สำหรับใช้ประเมินความสำเร็จในการพัฒนาการเรียนรู้

สู่ประชาคมอาเซียน เพื่อให้โรงเรียนมีความเข้มแข็งสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง นำพาโรงเรียนไปสู่การเปลี่ยนแปลงและเกิดความสำเร็จ เพื่อพัฒนาระบบการศึกษาได้อย่างสร้างสรรค์ต่อไป และเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง และผลักดันการดำเนินการด้านการศึกษาของประเทศไทยให้สอดรับต่อการเป็นประชาคมอาเซียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการใช้ตัวชี้วัดอาเซียนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมใน จังหวัดขอนแก่น และเพื่อเปรียบเทียบการใช้ตัวชี้วัดดังกล่าว ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ แล้วนำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาให้กับเยาวชนไทย อีกทั้งเพื่อพัฒนาเยาวชนไทยให้มีสมรรถนะที่สำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตในประชาคมอาเซียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้ตัวชี้วัดอาเซียนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้ตัวชี้วัดอาเซียนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ตามขนาดโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวน 479 คน จาก 84 โรงเรียน โดยมีโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 67 คน จาก 39 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 152 คน จาก 30 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 60 คน จาก 5 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน

200 คน จาก 10 โรงเรียน และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยดำเนินการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 214 คน จาก 67 โรงเรียน

ขั้นที่ 2 คัดสรรจำนวนโรงเรียนและจำนวนครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามขนาดของโรงเรียนและจำนวนครู ทั้ง 4 ขนาด ดังนี้

- 1) โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 30 โรงเรียน ครู จำนวน 30 คน
- 2) โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 25 โรงเรียน ครู จำนวน 68 คน
- 3) โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 4 โรงเรียน ครู จำนวน 27 คน
- 4) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 8 โรงเรียน ครู จำนวน 89 คน

รวมจำนวนครู 214 คน จาก 67 โรงเรียน

ขั้นที่ 3 สุ่มโรงเรียน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนจำนวนโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด ได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 67 โรงเรียน

ขั้นที่ 4 สุ่มครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จากโรงเรียนในขั้นที่ 3 โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนจำนวนครูทั้ง 4 ขนาด ได้จำนวนครู ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 214 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวน 214 คน จาก 67 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2

การศึกษาการใช้ตัวชี้วัดอาเซียนของครูกลุ่มการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ปัญหา/อุปสรรค/แนวทางการพัฒนาแก้ไขในการนำตัวชี้วัดอาเซียนสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นคำถามปลายเปิด

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาการใช้ตัวชี้วัดอาเซียนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มีผลการวิจัยและอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาการใช้ตัวชี้วัดอาเซียนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า ส่วนใหญ่นำตัวชี้วัดอาเซียนสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านความรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 1.01) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านเจตคติ ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 1.01) และด้านทักษะ/กระบวนการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 1.07) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนามาตรฐานและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ผลการวิจัยพบว่า มาตรฐานด้านคุณภาพการจัดการศึกษา ครูมีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ประชาคมอาเซียน ตามมาตรฐานในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน มาตรฐานด้านคุณภาพนักเรียน มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน มีจำนวน 5 ตัวบ่งชี้ คือ 1) มีความรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียนด้านการเมือง 2) มีความรู้

เกี่ยวกับประเทศอาเซียนด้านเศรษฐกิจ 3) มีความรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียนด้านสังคม 4) มีความรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียนด้านวัฒนธรรม และ 5) มีความรู้เกี่ยวกับกฎบัตรอาเซียน มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีทักษะทางภาษาและทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้และการสื่อสาร มีจำนวน 4 ตัวบ่งชี้ คือ 1) สามารถสื่อสารด้วยภาษาอาเซียนได้อย่างน้อย 2 ภาษา (ภาษาอังกฤษ และภาษาประเทศในอาเซียนอย่างน้อย 1 ภาษา) 2) สามารถใช้ภาษาเพื่อการเรียนรู้ 3) สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ และ 4) สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนเป็นพลเมืองอาเซียน ดำรงชีวิตและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีจำนวน 6 ตัวบ่งชี้ คือ 1) เคารพและยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม 2) มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3) เห็นปัญหาสังคมและลงมือแก้ไขเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดี 4) มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี 5) มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และ 6) มีความสามารถในการจัดการและควบคุมตนเอง มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนภูมิใจในความเป็นไทยและความเป็นพลเมืองอาเซียน มีจำนวน 4 ตัวบ่งชี้ คือ 1) มีความตระหนักในความเป็นอาเซียน 2) มีความภูมิใจในความเป็นไทยและความเป็นพลเมืองอาเซียน 3) ร่วมกันรับผิดชอบต่อประชาคมอาเซียน และ 4) มีวิถีชีวิตประชาธิปไตย ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล (การระดมปัญญาธรรม สามัคคีธรรม สันติวิธีและสันติธรรม)

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้ตัวชี้วัดอาเซียนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า การใช้ตัวชี้วัดอาเซียน ด้านความรู้ด้านทักษะ/กระบวนการ และด้านเจตคติ ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีการนำตัวชี้วัดอาเซียนสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก 1) ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ได้รับการพัฒนา

โรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียนตามหลักสูตรศาสตร์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสู่ความเป็นอาเซียนมีจำนวน 5 ยุทธศาสตร์ย่อย คือ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับความเป็นประชาคมอาเซียน 2) บูรณาการหลักสูตรความเป็นประชาคมอาเซียนเข้าไปในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 3) จัดทำรายวิชาความเป็นประชาคมอาเซียนเป็นสาระเพิ่มเติมในหลักสูตรสถานศึกษา 4) จัดทำหลักสูตรภาษาที่ใช้ในประชาคมอาเซียนเป็นภาษาที่สาม และ 5) กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถทางด้านภาษา และเจตคติในการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนแก่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีจำนวน 5 ยุทธศาสตร์ย่อย คือ 1) สร้างความตระหนักและเจตคติที่ดีแก่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน 2) ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาที่ใช้ในประชาคมอาเซียนเป็นภาษาที่สองและภาษาที่สามตามลำดับ 3) พัฒนาคู่มือที่มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ด้านภาษาต่างประเทศเพื่อยกระดับความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน 4) ส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง และ 5) ส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาที่ใช้ในประชาคมอาเซียนเป็นภาษาที่สาม (กองอาเซียน 4 กระทรวงการต่างประเทศ, 2552) 2) จังหวัดขอนแก่นมีโรงเรียนกัลยาณวัตร เป็นโรงเรียนศูนย์อาเซียนศึกษา เป็นศูนย์กลางในการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน แก่นักเรียน บุคลากรทางการศึกษา ประชาชนทั่วไป และมีโรงเรียนเครือข่าย จำนวน 15 โรงเรียน ซึ่งครอบคลุมทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ จึงทำให้การเผยแพร่ข้อมูล การขยายผล การสร้างความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนครอบคลุมกับโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1, 2553) 3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ก็มุ่งส่งเสริม สนับสนุนให้มโนนโยบายเตรียมความพร้อม

ของโรงเรียน ครู และนักเรียน เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี 2558 และจากกลยุทธ์ข้อที่ 2 ที่ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ (ชัยสำราญ พิมณาคณ, 2555) 4) นโยบาย ระดับประเทศ นโยบาย 5 ประการ ของกระทรวง ศึกษาธิการในการดำเนินงานตามปฏิญญาอาเซียนด้าน การศึกษา นโยบายที่ 1 การเผยแพร่ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อสร้าง ความตระหนักและเตรียมความพร้อมของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และ ประชาชน เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ภายในปี 2558 นโยบายดังกล่าวทำให้ครู คณาจารย์ และบุคลากร ทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาเตรียมความพร้อมสู่ ประชาคมอาเซียน มุ่งส่งเสริมให้มีการจัดทำหลักสูตร อาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) นอกจากนี้ มหาวิทยาลัย ขอนแก่น ศูนย์กลางการศึกษาระดับภูมิภาค ได้สนับสนุน ส่งเสริมนโยบายดังกล่าว โดยมีคณะศึกษาศาสตร์ ดำเนินการจัดอบรมครูโครงการต่างๆอย่างสม่ำเสมอ ในเรื่องของการจัดทำหน่วยอาเซียน เพื่อให้ครูผู้สอน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหน่วยอาเซียน มากขึ้น เช่น โครงการสัมมนา “การจัดทำรายวิชา อาเซียนศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมครูสังคมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือสู่ประชาคมอาเซียน” (สาขา วิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ขอนแก่น, 2555) โครงการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “ยกระดับครูสังคมศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21” (ลัดดา ศิลาน้อย และอังคณา ตุงคะสมิต, 2556) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการศึกษา อิสระของชัยสำราญ พิมณาคณ (2555) เรื่อง สภาพความ พร้อมการบริหารสถานศึกษาเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคม อาเซียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผลการวิเคราะห์พบว่า การบริหารสถานศึกษา เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน 1) ด้านการบริหารงาน บุคคลได้มีการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา โดยเฉพาะครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน สนับสนุนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา เป็นสมาชิก/

ชมรมครูอาเซียนทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและ ระดับชาติ 2) ด้านการบริหารงานวิชาการ สถานศึกษา มีการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อรองรับ การก้าวสู่ประชาคมอาเซียน 3) ด้านการบริหาร งบประมาณ สถานศึกษามีการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการ ศึกษาจากแหล่งต่างๆ และประสานงานภาคีเครือข่าย เพื่อความร่วมมือจัดการเรียนรู้ไปสู่ประชาคมอาเซียน และ 4) ด้านการบริหารทั่วไป สถานศึกษานำเรื่อง อาเซียนเข้าเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และวัตถุประสงค์ ในการดำเนินงานของสถานศึกษา จัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียน รู้และกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับอาเซียน และประสาน ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดตั้งและพัฒนาแหล่ง เรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ซึ่งตรงกับนโยบาย ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ก็มุ่งส่งเสริม สนับสนุนให้มีนโยบายเตรียมความพร้อม ของโรงเรียน ครู และนักเรียน เพื่อเข้าสู่ประชาคม อาเซียน ในปี 2558 จึงทำให้ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่มาจากโรงเรียน ขนาดต่างกัน มีการใช้ตัวชี้วัดอาเซียนไม่แตกต่างกัน และไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. โรงเรียนขนาดเล็ก ควรมีการนำตัวชี้วัด อาเซียนสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะ/ กระบวนการ มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียน มีคุณภาพตามตัวชี้วัดอาเซียนมากขึ้น เพราะเมื่อดูจาก ค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านแล้ว โรงเรียนขนาดเล็กนั้นมีค่า เฉลี่ยต่ำกว่าโรงเรียนทุกขนาดทั้ง 3 ด้าน
2. โรงเรียนควรมีการจัดทำหลักสูตรอาเซียน ศึกษา ที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และครู ผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรมได้รับการพัฒนาประสิทธิภาพการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ควรมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่ สอนอาเซียนให้ครบทุกระดับชั้น หรือคู่มือเกี่ยวกับการ จัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับอาเซียน
3. โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา และหน่วยงาน อื่นที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการจัดทำ

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในรายวิชาพื้นฐาน
โดยบูรณาการหรือสอดแทรกแนวคิดการจัดการเรียนรู้
สู่ประชาคมอาเซียน หรือจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม
ที่มีเนื้อหาอาเซียนโดยเฉพาะ หรือจัดเป็นกิจกรรม
พัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมเต็มความรู้
ความชำนาญ และประสบการณ์ของผู้เรียนเกี่ยวกับ
เรื่องอาเซียน เช่น กิจกรรมชุมนุม ชมรมอาเซียน
ลูกเสือ - ยุวกาชาดอาเซียน เป็นต้น หรือจัดกิจกรรม
เสริมในสถานศึกษา เพื่อเสริมความรู้ ความเข้าใจ
ความตระหนักเกี่ยวกับเรื่องอาเซียน เช่น จัดค่าย
ประชาคมอาเซียน จัดงานสัปดาห์อาเซียน กิจกรรม
ภาษาอาเซียนน่ารู้ ชุมชนคนรัก อาเซียน ASEAN
Song เปิดโลกอาเซียน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการใช้ตัว
ชี้วัดอาเซียนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 25 เท่านั้น ควรมีการศึกษาวิจัยใน
รายวิชาอื่นๆ เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการ
พัฒนาการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนต่อไป

2. การวิจัยครั้งนี้ เป็นข้อมูลเบื้องต้นใน
การพัฒนาคุณภาพเด็กไทยตามตัวชี้วัดอาเซียน
ระดับมัธยมศึกษา ควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปศึกษา
วิจัยเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของเด็กไทยให้มี
คุณภาพตามตัวชี้วัดอาเซียน เพื่อการก้าวเข้าสู่การเป็น
ประชาคมอาเซียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. (2552). **บันทึกการเดินทางอาเซียน**. กรุงเทพฯ: วิธิตาแอนิเมชั่น.
กองอาเซียน 4 กระทรวงการต่างประเทศ. (2552). **แผนงานการจัดตั้งประชาคมและวัฒนธรรม
อาเซียน (ค.ศ. 2009 - 2015)**. กรุงเทพฯ: คาริสมา มีเดีย.
- ชัยสำราญ พิมณาคูน. (2555). **สภาพความพร้อมการบริหารสถานศึกษาเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 25**. รายงานการศึกษาอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พัชรี จันทรเพ็ง. (2554). **เอกสารประกอบการสอนสถิติและวิจัยทางการศึกษา**. ขอนแก่น: สาขาวิชาการวัด
และประเมินผลทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2555). **เอกสารประกอบการอบรม
เชิงปฏิบัติการ “การจัดทำรายวิชาอาเซียนศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมครูสังคมศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สู่ประชาคมอาเซียน”**. ขอนแก่น: กafilินธุ์การพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. (2553). **รายงานการดำเนินการโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน**.
[ม.ป.ท.: ม.ป.พ.].
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **นโยบายสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ 2554**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2554). **แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.